

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD

Dette er ikke vanskelig, men det er mye og tungt arbeid. Det mest utfordrende er å lage granittrappen.

LETT

VANSKELIG

TIDSFORBRUK

Denne uteplassen ble bygget i løpet av seks måneder.

PRIS

Regn med cirka 50.000 kroner for et tilsvarende prosjekt.

MATERIALER

Forskjellige typer stein:

- Rund naturstein
- Hvit singel, 8/11
- Granitt kantstein
- Brostein
- Skiferheller

Annet:

- Tørrbetong
- Tørrmørtel til muring
- Sementbasert fugemørtel til brostein
- Pukk til bæring og drenering
- Kamstål til armering
- Fiberduk
- Settesand til brostein
- Treplater til forskaling

SPESIALVERKTØY

- Borhammer
- Høytrykksvasker
- Mørtelblander

Samspill med berget har skapt en unik uteplass.

Uteplass på naturens premisser

Kjør vekk uendelige trillebårlass med gress og jord, og kjør tilbake like mange lass med pukk og grus, før du planerer, støper og murer. Da får du en **unik uteplass – på premisser satt av naturen**. Les med, og se hvordan du kan lage noe tilsvarende.

Området ryddes

Et gjengrodd område av hagen, som primært er brukt til lagring av hageavfall de siste årene, er utgangspunktet for den nye uteplassen.

Før byggingen kan begynne, er det mye rydding som må til. Gress, jord og andre løsmasser må løsnes og kjøres vekk, slik at vi kommer ned til berget – og råjorden, der den skal ligge igjen.

I tillegg blir gammel mose og andre begroinger spylt vekk, slik at den rene grå steinen står frem. Det blir både penere og gir bedre vedheft til den senere murmørtelen til støttemurene.

1

Plassen som skal pyntes opp er tomtens styggeste, som er brukt som kompost-område de siste årene. Ryddingen gjøres manuelt, primært med trillebår og spade.

2

Mose og andre begroinger på berget spyles vekk med en høytrykksvasker. Vi bruker full kraft på vaskeren – her er det ingenting som kan spyles i stykker.

3

Berget er spylt rent, og vi har ryddet vekk gress og løsmasser, slik at vi kan fortsette arbeidet på det nakne berget og råjorden.

Hvor befriende er det vel ikke å slippe å tenke på frostsikring. Da kan du konsentrere byggingen om akkurat det du ser, og ikke det som befinner seg opptil flere meter nede i bakken. Slik er det her, der en gjengrodd bergeskrent forvandles til en fantastisk flott og helt unik uteplass. I stedet for at terrenget tilpasses plassen, har skrenter og knauser fått bestemme hvordan det ferdige resultatet er blitt.

Vi bygger blant annet en trapp med vanger av store granittsteiner og trinn av mindre brostein. Trappen binder den nye uteplassen sammen med resten av hagen.

Som en støtte til bed og belegninger, lager vi støttemurer av rund naturstein, som også tilpasses til berget. Til slutt får flatene på platåene et dekke av hvit hagesingel.

Jobben medfører mye tungt arbeid med fjerning av eksisterende masser, innkjøring av uendelige trillebårlass med grus og tungt arbeid med tunge steinmaterialer. Men det flotte sluttresultatet er verdt hver eneste time med hardt slit.

Har du også en gjengrodd steinskrent på eiendommen din, er det mange gode ideer å hente i denne artikkelen. Les med, og la deg inspirere. □

Kantene sikres

Med flere nivåer på den nye uteplassen, betyr det også mange kanter rundt de forskjellige flatene. Disse kantene må sikres, slik at det senere laget med singel som legges på ikke renner ut.

Vi sikrer derfor kantene med en kombinasjon av pukkk og gjenbruk av gamle skifersteiner som er revet opp på uteplassen, i tillegg til jord, som også er gjenbruk fra stedet.

Dette legges lagvis oppå hverandre og stemples, slik at det danner et hardt underlag i kantene. På toppen støpes det en kant av runde natursteiner.

Kantene på de forskjellige flatene sikres med en kombinasjon av pukkk, gamle skiferheller og jord lagt oppå hverandre. Pukken trilles inn med trillebåren, mens skiferhellene og jorden er gjenbruk etter rydding av plassen.

Det øverste laget i den enkle kantsikringen er jord. Jorden gir ekstra binding til pukken, som også holdes på plass av de tunge skiferhellene. Dette blir ikke kanter som tåler tung biltrafikk, men det er en god nok sikring til belastningen som blir her.

På toppen støper vi en kant av rund naturstein. Vi finner steiner som passer godt sammen. I tillegg skal de være noenlunde jevne i størrelsen.

Lei deg vekk fra slitet

Selv om de fleste trillebårer kan bære over 100 kg, er det tungt arbeid å frakte tonnevis med med gress, jord og grus med en trillebår. Leier du deg i stedet en minidumper, kan du uten problemer frakte tidobbel vekt, uten at du overbelaster kroppen.

En minidumper går i en fart på cirka 10 kilometer i timen, men den kan leses med over 500 kilo. Noen modeller har også en skuffe, slik at den er enkel å lesse. Velger du en modell uten skuffe, slipper du ikke unna det å spa opp massen for hånd. Til gjengjeld kan du frakte store lass uten problemer.

Skal du kjøpe en minidumper, koster den fra godt over 20.000 kroner for de enkleste modellene, til over 50.000 for proffmodellene. For de aller fleste vil det smarteste derfor være å leie en maskin. Den må da hentes og leveres, men når den først er klar, blir arbeidet mye lettere.

Minidumperen Yanmar C08 har lasteskuffe, beltedrift og en lastekapasitet på 800 kg. Den kan leies for cirka 1200 kroner per døgn.

Trapp av granitt

Som en inngang til den nye uteplassen fra resten av hagen, bygger vi en steintrapp av granitt.

Trappen har vanger og stusstrinn av kanstein av granitt, mens selve trinnene bygges opp av et bærelag av pukk, med et settelag og brostein på toppen. Trinnene lages med et fall utover, slik at regnvann kan renne vekk.

Høyden på trappen er 60 cm, mens dybden er 130 cm. Det gir fire trinn med en dybde på 32,5 cm og en høyde på 15 cm – en perfekt trapp å gå i.

1 Vi lager en forskaling for å støtte brosteinene som trappen skal bygges ut fra. Vi legger betong på berget i bunnen av forskalingen, med store brostein på toppen. Steinene skal flukte med belegningen over.

2 Forskalingen fjernes etter cirka et døgn. Deretter fyller vi opp med et bærelag og et settelag mot de faststøpte brosteinene, før vi legger nye brostein mot dem. Det gir oss en pen brosteinsflate på toppen av trappen.

Steinene holder forskalingen på plass.

3 Vi lager enda en forskaling. Den støtter betongen som legges under den øverste granittsteinen; altså det øverste stusstrinnet i trappen. Støpen avsluttes i en avstand tilsvarende steinens høyde fra toppen.

4 Vangene lages av to kansteiner i hver side, som settes sammen til to lange vanger. Den nederste delen i hver side må tilpasses mot berget på undersiden. Til det bruker vi en stor vinkelsliper med diamantkutteskive.

Nedborede forankringer

5 Vangene understøpes med betong, mens stusstrinnene forankres i hver side ned i berget. Forankringen er 12 mm kamstål, som bores ned i berget og inn i stusstrinnene fra undersiden.

Brosteinene er fuget med en sementbasert fugemørtel.

6 Trinflatene bygges opp med et bærelag av pukk nederst og et settelag av sand oppå, før brosteinene settes i to rekker. Vi bruker i tillegg en sementbasert fugemørtel mellom brosteinene.

7 Den ferdige trappen "kles" inn med hvit hagesingel mot to av sidene til slutt. Dermed har vi en lekker inngang til den nye uteplassen fra resten av hagen.

Støttemurer av naturstein

For å sikre at jord fra bedene og omgivelsene rundt ikke skitner til på den nye uteplassen, bygger vi støttemurer på flere forskjellige steder.

Murene lages av rund naturstein. Steinene plukkes først ut og stables i små seksjoner, slik at vi ser at de passer til hverandre og stedet de skal ligge. Deretter tas steinene ned igjen og mures opp med vanlig murmørtel.

I tillegg til at murene sikrer bed og omgivelser, danner de også dekorative rammer rundt flatene på uteplassen.

1 Vi plukker steiner som passer sammen, og som i tillegg passer på det stedet de er ment å ligge. Steinene stables løst opp i små seksjoner om gangen.

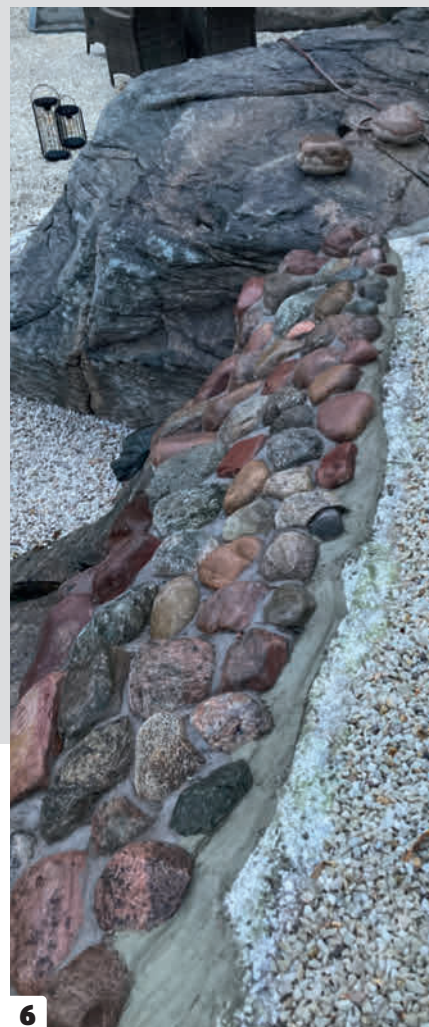
2 Når vi er fornøyd med steinene, plukkes de ned igjen før de mures opp. Vi bruker en tørrmørtel som bare blandes ut med vann etter anvisningene på emballasjen.

3 Det er nøysomt arbeid å finne steiner som passer godt til hverandre. Det gjelder nemlig ikke å få altfor store fuger mellom de runde natursteinene.

4 Etter hvert som vi lærer teknikken, blir seksjonene vi stabler opp større og større. Her har vi lagt en løs rekke på cirka fire meter i tre høyder.

6 Hele fem forskjellige støttemurer lager vi på den nye uteplassen. I tillegg til at de sikrer kanter og skråninger, danner de en dekorativ innramming rundt de forskjellige flatene på plassen.

5 Etter at steinene er murt opp på plass, er det viktig at murmørtelen ikke tørker for raskt. Da kan den sprekke og bli svak. Er det tørt og varmt vær, skal du derfor fukte muren godt med vann jevnlig den første uken.

Plassen gruses med hvit singel

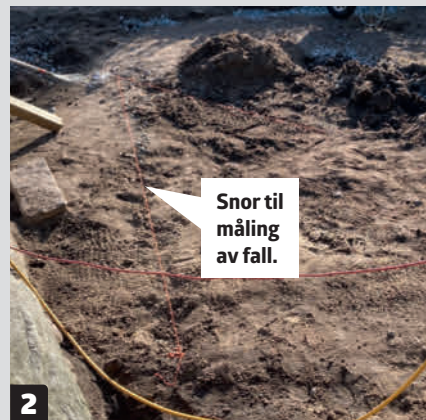
Som en avslutning på den nye uteplassen, legges det hvit hagesingel på de forskjellige flatene.

Men først sikrer vi god drenering, slik at regnvann renner vekk og ikke blir liggende. Det gjør vi ved å grave renner i jordlaget som fylles med drenerende pukk under singelen. I tillegg har alle flater fått et fall vekk fra bergveggen.

Under singelen legger vi en fiberduk, for å hindre at det vokser opp ugress fra undersiden.

Vi sikrer dreneringen av de forskjellige flatene ved å grave renner flere steder. De fylles med pukk, før de til slutt dekkes av fiberduk og hagesingelen.

Flatene lages med fall vekk fra berget, slik at det ikke blir stående vann på dem når det regner. Fallet måles opp med snorer strukket opp i vater. To prosent fall er nok.

Sprekker i berget støpes igjen på de stedene det er fare for at det blir små bekker av vann som tar med seg skitt fra omgivelsene. Det hindrer også at singelen på toppen blir vasket vekk av regnvann.

Til slutt dekkes alle flater av hvit hagesingel. Den er levert i storsekk, og løftet inn med kran på området. Men den må likevel fordeles på de forskjellige flatene med en trillebår. Under hagesingelen legger vi en fiberduk, for å hindre ugress å gro opp fra undersiden.

